

Brottsoffermyndigheten

Lulesamiska

Vassjeverrudagá gáktuj

Dán diehtotjállaga ulmme l dunji gut
la boadádallam jali soajta boadádallat
vassjeverrudahkaj. Dánna dán oattjo ienep
diedoht birra mij la vassjeverrudahka, makkir
riektá li dujna boadádallam ulmutjin, gáktu
polijssadiedádus dagáduvvá ja dárja ja suoje
birra ja viehkev majt sebrudak máhtta fállat.

Le gus dân boadádallam vassjeverrudahkaj?

Boadádallat verrudahkaj dâvk lisj alvos illastibme. Jus verrudahka dagâduvvâ ietjât persâvnâ diehti de illastibme sjaddâ tjavgap. Dân dâvk de littja boadádallam vassjeverrudahkaj.

Svierigin riekknidallâ lágadis nuppástallam ja hasodibme ulmusjuohkusij vassjeverrudahkan. Valla akta makkir verrudahka máhttâ árrot vassjeverrudahka jus oarre l vuoleđit verrudakulmutja identitejtav. Máhttâ vuododum

- liiggebájnnoj
- rijkalasj jali almmuktjerdak máđduj
- jáhk kudahkaj
- seksualalasj iesjuohtaj
- sjärvvaj
- sjiervveidentitájtaj jali iesjuohtaj
- ietjá sjimuk vidjurij.

Dujna illa dârbbo tjadnusiđn dâjs juohkusij muhtemij boadâdalátjit vassjeverrudahkaj. Nuoges la vierredahkke jahkkâ dujna l tjanos jali aktit duv ássjiđda ma guosski boadádallam juohkusij. Vassjeverrudagâ ulmme máhttâ árrot priváhttaulmutjiđda valla aj buojkulvissan juirnalisstajda, átsâdiddjiđda ja politiđkariđda gudi berusti sebrudaksagstallamin. Vassjeverrudagâ ulmme máhttâ aj árrot huodnahiđda ja sajiđda ma aktiduvvi religiâvnâlasj jali kultuvralasj juohkusij, nâv gâk synagoga, moskea ja siebrretjâhkanimsaje.

Vassjeverrudahka máhttâ vaddet tjavgap strâffav

Gut dahká vassjeverrudagâv máhttâ duobbmíduvvât tjavgap strâffaj duobmostâvlân. Buojkulvissan máhttâ nihtto jali bijnedibme doalvvot tjavgap strâffaj jus árvustalâduvvâ le árrom vassjeverrudahka.

Gännå verrudagá dagáduvvi?

Vassjeverrudagá máhtti sjaddat juohkka sajen. Máhtti sjaddat hejman, skåvlån, barggosajen, internehtan jali ietjá sajen. Aktisasj gájikka vassjeverrudagájda le da dájvamusát li vuododum gehtjadimvuogen manna vissa juohkusa vuoineduvvi buorebun ja iehtjáda nievrebun. Vassjeverrudahka juvdarijda máhtti almuk aj buojkodit gehtjadimvuogijt juvdárij birra buorep juohkusin stuorra bájnattjimijn ja fámojn sebrudagán.

Vassjeverrudagá máhtti dagáduvvát umassláhkáj.Vassjeverrudahka samij vuosstáj máhtta buojkulvissan dagáduvvat vahágattera jali biejsstema hámen ulmijn boatsjojäládussaj.

Afrodárrolattja, roma ja hbt-ulmutja máhtti buojkulvissan vahágahteduvvat ja nálsoduvvat val gá li álmmulasj birrasijn. Relijávnašasj vassjeverrudagá máhtti buojkulvissan merkahit oajvvegárvogabestibme jali bahájuonakteoriddjajt oabllom juvdarij vuosstij internehtan.

Dábálasj dádjadibme l vassjeverrudahka agev merkaj ájnegasj alvos vahágahttemdáhpadusáj birra, valla ij háhttu árrót návti .Vassjeverrudahka máhtta aj árrót nihtos ja vuodedim javllamusájs, ma li dábálattjabu. Máhtta aj árrót ulmusj la nuppástaláduvvam aktavuodan vidnudagájn jali fábmudagájn.

Vassjeverrudahka jali nuppástallam?

Dabálasj sagastimen aneduvvá nuppástallam báhko álu rievtagahtes giehtadallama umasse tjerdaj birra. Valla árotjit nuppástallamin lága milta de rievtagahtes giehtadallamin galggá gávnnut aktavuohta nuppastallamvuodojs muhtemijn, Lága milta máhtá rievtagahtes giehtadallam de árrat goappátjagá rievtagahtes nuppástallam ja nuppástallam nuppástallamlága milta.

Rievtagahtes nuppástallam la vassjeverrudahka mij njuolgadahteduvvá Verrudakbálkan. Dán dávk littja boadádallam vassjeverrudahkaj jus dán buojkulvissan buorgoduvá oasestit jali oadtjot sajev jali dievnastusáv sámmi ávton gá iehtjada. Vidnudalle val ja gut gájjkkásasj tjáhkanimatev ásat máhtá duobbmiduvvat rievtagahtes nuppástallamij. Duobbmiduvátjit de ulmustjin háhttu árrat ulmme nuppastallat ja galggá árra”jáhkedahte” dán la nuppástaláduvvam.

Nuppástallamláha buorggu nuppástallamav barggoiellemijn, áhpadussuorgen ja moatten ietjá sebrudaksuorgijn. Gáhttjá aj nuppástallamav vuododum álldarij ja sáhtusvuohtaj ja ij rávkká gut duv ietjáláhkáj giehtdallá dahká dav ájggomusájn: Dán máhtá danen oadtjot riektáv vahákmáksemij aj jus ulmutjin ij lim ájggomus duv nuppastallat. Dábálattjap la nuppástallam gáhttjaluvvá nuppástallamlága milta gá njuolgadusáj milta rievtagahtes nuppástallama birra.

Lågå ienebuv nuppástallama birra do.se

Jus dán la nuppástaláduvvam de dán máhtá aktavuodav válldet Polijsajn jali Nuppastimoatthsijn, Dán máhtá aj aktavuodav válldet antidiskrimineringsbyrå:ajn. Dán máhtá de oadtjot viehkeav ja diedojt duv riektáj birra ja gáktu dán máhtá doajmmat.

Báhtusa vassjeverrudagás

Ulmutja gudi boadádalli verrudahkaj máhtti bájnátjuvvat umassláhkáj. Muhtema bájnátjuvvi buojkulvissan sjáhkajn, ráfedisvuodajn ja balojn, gá iehtjáda e bájnátjuvá avta ednagit. Boahhteáigen verrudakboadallamvuolta máhtta doalvvot skihpatjáledibmáj, hádjáj ja goavggáj. Dát la fámon gájkka verrudaktjerdajda ja l ájnas dán átsá viehkev jus dán vájá nievret.

” Mån baláv boadádallamis vaden, Mån oadav nievret ja dábđáv stressav aj gá lav hejman. ”

Boadádallat vassjeverrudahkaj máhtta aj buktet báhtusijs ietjá tjerdajt. Ulmusi gut la boadádallam máhtta buojkulvissan tjeihkagoahtet suv jáhkkuđak tjadnusav, garvvet sajijt jali hiejjtet berustit politijkalasj jali siebrriellemav garvátjit vaden boadádallat. Boadadallat vassjeverrudahkaj internehtan máhtta doalvvot ulmutja hiebadi ietjasa vuogev ietjasa ávddánbuktet jali válljiji sjávot árrót. Verrudagá máhtti aj doalvvot lasedum dábđov ráfedisvuodas goappátjagá gesi boadádáláj ja iehtjádijda sijá lahkusin.

Vassjeverrudahka máhtta aj doalvvot nievredum viessomvidjuriida ulmutjiida gájkásattjat. Ulmutjiin gejn la tjanos boadádallam juohkusijda máhtti váseđit siján álla sámmi máhttelisvuoda sajev oadtjot sebrudagán jali politijkan. Tjoaggulvisá ja siebre máhtti boadádallat ekonomalasj vattesvuodajda tjuovvusijn sihkarvuhtabiedjamdagojs lasedum dárbbó.

Doarjja ja viehke

Gávnnuji umasslágásj tjerda dárjas ja viehkes majt dán máhtá oadtjot jus dán la boadádallam verrudahkaj. Verrudagá diedádusán de dán galga oadtjot diededimev birra gánná dán máhtá oadtjot dárjav ja viehkev.

Jus dán váttásá skávlán de dán máhtá aktavuodav válldet skávlávarresvuodajn jali ságastit áhpadiddijn. Jus dán barga de dán máhtá aktavuodav válldet duv barggovaddijn jali viddnudakvarresvuhtasujtijn. Skávlájn ja barggovaddijn la ávdásvástádus hieredit ja giehtadallat vuoledimijt skávlán ja barggosajen.

Dån máhtá aj oadtjot viehkev ideella organisasjavnájs náv gåk buojkulvissan Brottsofferjouren Svierigin. Sij fálli dárjav ja diededimev gejda li boadádallam verrudahkaj, vihtanijda ja lagámusájda. Siján li iesjmiellusasjbargge gudi ságasti moattelágásj gielajt ja máhtti vaddet dárjav aj jus dån i ságasta svierikdárogielav jali ietjá siváj diehti sidá dárjav duv iednegielan. Gå dån skuolka telefavnnummarav 116 006 de dån besa ságastit rádevaddijn gut duv gaskos duv bájkálasj verrudakboadádallamjouraj vil doarjjaj. Dån máhtá oadtjot dárjav ja viehkev aj jus dån illa dahkam polijsadiedádusáv verrudagá gáktuj, ja dån máhtá válljit árrot tjiegos.

” Ij galga ballat viehkev adnomis. Majda l boadádallam le alvos ja máhtá duodaj bájnajtjít ulmutjav. ”

Jus dån la boadádallam verrudahkaj ja dárbaaha sujtov jali dárjav de dån máhtá aktavuodav váldet duv varresvuoha- jali sujttoquovdátijn jali akuvttaduostudahkajn. Dån máhtá aj gáhttjat 1177 Várdguiden internehtan jali skuolkat 1177 oattjotjít rádev ja bagádallamav. Buoragit manná áhtsát sujtov aj jus ájgge l gállám gá dáhpadus sjattaj.

Jus dån la nuorap gá 18 jage de dån máhtá oadtjot viehkev nuorajduostudagán duv kommuvnan jali internehtan. Muhtem kommuvnajn li doarjjaguovdátja nuorajda gudi li boadádallam verrudahkaj. Dån danna máhtá oadtjot doarjjasagastimijt, rádevaddemav ja ávkálasj viehkev.

Sociáladienvastus

Sociáladienvastus duv kommuvnan gálggá fállat dárjav ulmutijida gudi li boadádallam verrudahkaj. Goappátjagá dån gut la boadádallam ja duv lagámusá máhtti oadtjot dárjav. Doarjja majt sociáladienvastus fállá máhttá árrot ságastimdoarjja ja praktijkalasj viehkke.

Viehkev válde duv birrasin

Ulmutja duv birrasin, lagámusá ja rádna máhtti viehkedit moatteláhkáj. Mij dábddu gassjel dávk sjaddá giehppep giehtadallat jus dån ságasta ulmutijjn gejna dábddá jasskavuodav. Dån dávk dárbahittja viehkev válldet duv birrasis praktijkalasj dagoj nån gåk aktavuodav válldet fábmudagáj jus dábddu vájválasj.

Polijssadiedádusáv dahkat

Jus dån la boadádallam verrudahkaj jali dábddá dån dárbaaha suojev de dån galga aktavuodav válldet polijsajn. Dån máhtá ilmodit verrudahgáv gå skuolka 114 14 jali manádit polijsastasjåvnnån. Jus la háhkkavijor de dån agev galga skuolkkat 112.

Gå dån dagá polijsadiedádusáv de l ájnas dån giehto nån ednagav gå máhttelis. Jus vassjeverrudakoarre ájtsaduvvá árrat polijsaguoradallamin de polijsa máhttá vaddet buorep vuodov guoddaliddjáj. Máhttá báhtusav vaddet tjavgap stráffaj duobbmståvlån. Gå dån dagá polijsadiedádusáv de dån iesj i dárbaaha diehtet jus dat mij la dáhpaduvvam la vassjeverrudahka, valla buorre l gå dån giehto jus dån jáhká le nånvi. Polijsasj ja ietjá riektáorganisasjåvnnån la de mierrdit jus dat la vassjeverrudahka.

” Jus mån galgav árrot rievruk de mån guoktåladdiv ávddåla. Valla polijsa duosstom lij ihkeven buorre, sij muv duostun duodalattjat. ”

Buorre poliijssaj diehtet:

- Delbasbágo ma li javladuvvam dáhpádusán.
- Sinntsima, gávne ja symbola vassjás diededimij sierralágásj juohkusa birra
- Gáttedumulmutijj ávdep dago, buojkulvissan sij li ávdebut buktám vuoleidim moalgedimijt sierralágásj juohkusa birra.
- Ietjá dáhpádusá ma li áttjak dagáduvvam jali lahkusin vássjás jali nuppástalle ási.
- Jus verrudahka l dagádum internehtan de l buorre vuorkkit ma li tjáledum sjermañ vaj dujna li gávå, javllamusá jali moalggema vuorkkidum.

Polijisa barggo vassjeverrudahkaj

Polijssa gähttal nāv ruvva gā māhttelis ātsādit jus verrudagān dāvķ lisj vassjeverrudakoarre. Juo gā dān diedādusāv dagā verrudagāga hārrāj de dān māhtā oadtjot gatjālvisājt jus dān jāhkā gāvnnu sierralágās j oarre manen illastiddje verrudagāv dagāj. Ietjā oarre gā polijssa gatjāt vassjeverrudakooare hārrāj le dat māhttā viehkedit buorep dādjadussaj man dābālasj la vāssjeverrudahkaj. Polijsan gāvnnuñ sierralágās j guoradalle ja āssjedābdde gudi barggi vassjeverrudagāj.

Mujte: Muhttijñ polijisa guoradallam ij bāhtusav vatte vierredahkke māhttā guoddaluvvat ja duobbmiduvvat verrudahkaj. mierkki ij gāvnnu muoges duodastus māhtātjit joarkket guoradallamav ja duodastit gut la velgulasj. Ij mierkki polijssa jali guoddaliddje ij jāhke masi dān la giehttum. Duv polijssadiedādus la ājnas ja viehket vuosedit man dābāālasj verrudakvuohť le.

Dujna dāvķ lisj riektā māvśālvissaj

Jus dān la boadādallam vassjeverrudahkaj de dujna lisj dāvķ riektā māvśālvissaj vahāgijda majt verrudahka l buktām. Gā verrudagān l ārrum vassjeverrudakoarre de māhttā vaddet riektāv alep māvśālvissaj.

Umasse mávsalvisáj tjerda

Dujna dávk lisj máhttelisvuohta oadtjot

- vahákmaksem vierredahkkes
- duodastusmávsálvis duodastusoassesiebres
- verrudakvahákmávsálvis fábmudagás
Brottoffermyndigheten.

Gájk ávdemusát vierredahkke le gut vahákmáksemijn galggá mákset vahágijs majt verrudahka l buktám. Jus dán sidá rávkkat vahákmáksemav de dán galga giehttot dav polijssaj gá dán giehto mij la dáhpáduvvam. Jus duobbmóstávllá mierret dujna l riektá vahákmáksemij de vierredahkke galggá dav makset dunji.

Krávnnásunndefábmudahka duv máhtta viehkedit oadtjot biednigijt mávsedum jus la dárbulasj. Dujna lisj dávk riektá duodastusmávsálvissaj ja verrudakvahákmávsálvissaj aj jus vierredahkke ij la duobbmíduvvam verrudahkaj jali jus vierredahkke ij máhte mákset vahákmáksemav. Aktavuodav válde duv jali duv duodastusoassesiebrijt ja fábmudagájn Brottoffermyndigheten oattjotjit diedojt mij la fámon duv ássjen.

Dujna l rievtesvuohta suodjáj

Jus dán la ájteduvvam jali boadádallam muhtem ietjá verrudak tjerdas de dujna dávk lisj rievtesvuohta suodjáj. Danen la ájnas dán giehto polijssaj mij la dáhpáduvvam, sierraláhkáj jus dán ietjat dábdá dârvodibmen jali balá vat boadádallat. Gut la boadádallam jali soajttá boadádallat verrudahkaj máhtta muhttiijn oadtjot suoddjidum ulmusjdiedojt. Gávnnuji suoddjidum ulmusjdiedojt gálmmâ tjerda.

- sekretässamihtta
- suoddjidum álmuktjáledibme
- sjuggidum ulmusjdiedo.

Dån åtså sekretæssamihttima ja suoddjidum álmuktjáledime hárrájVärrofábmudahán. Värrofábmudahka dájvvalakkoj rávkká duodastusáv polijsas jali sociáladievnastusás. Sjuggidum ulmusjdiedoht dån máhtá áhtsát polijsan, Dagáduvvá agev aktugasj árvustallam jus suoddjidum ulmusjdiedohtn dávk littji almma bájnátjime.

Mujte

Vassjeverrudahka ij la val ládam ulmuttij gut boadádallá aktugasj verrudahkaj. Vaddá aj diededimijt álles juohkusij masi boadádallam ulmutjin la tjanos ja l aj ládam mijá buorre ja álediddje sebrudahkaj

**” Vasjeduvvat ietjas almasjvuoda
diehti baktji vuogijn mij ij vuojnnu. ”**

Fábmudagán **brottsoffermyndigheten.se**

Diedo dan diehtotjállagin gávnnuži aj jårggåluvvam:

- Arabiagiellaj
- Dari
- Ieŋŋisgiellaj
- Suomagiellaj
- Jiddisj
- Nuorttasámegiellaj
- Kurmanji
- Julevsámegiellaj
- Meäŋgiellaj
- Persiagiellaj
- Románagiellaj/arli
- Turkiagiellaj
- Somaliagiellaj
- Sorani
- Oarjjelsámegiellaj
- Tigrinja

Brottssoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå

Telefon: 090-70 82 00

registrator@brottssoffermyndigheten.se

www.brottssoffermyndigheten.se